

ד. עבד בבגדים מרושלים; לדעת שמואל כשר בדיעבד, ולרב – פסול. וגם לדבריו אם העלים ע"י אבנט עד שאינם נגררים על הקרקע – כשר.

ה. עבד בבגדים מסולקים (= מוגבהים); אם היו קצרים ממש – עבודתו פסולה. ואם היו כמידתו אלא שהגביהם ע"י אבנט – לשמואל כשר ולרב פסול.

א. הרמב"ם פסק כרב (כלי המקדש ח, ד. וכן סתמא דגמרא להלן לה. מקשה לפי דעה זו – כדברי התוס' שם).
ב. בהרמת הבגד ללא אבנט – אין נקרא 'חסר' (עפ"י לקוטי הלכות פסחים ספ"ה).

ו. עבד בבגדים ישנים ושחוקים – עבודתו כשרה.

בתרומת הדשן, כתב הריטב"א (יומא יב) שאף לכתחילה אפשר בשחוקים.

ז. ח. עבד בבגדים מטושטשים (רש"י: בטיט) או מקורעים; במכנסים שאין חוטיהם כפולים ששה ושזורים – עבודתו פסולה.

וכבר עמדו על דברי הרמב"ם המוקשים, לענין בגדים קרועים – ע' בשו"ת רדב"ז 'לשונות הרמב"ם' צא; שו"ת משיב דבר ח"ב צט ועוד.

לא. א. מה נלמד ממשמעות המלה בד שנאמרה במכנסי הכהנים?

ב. לא יחגרו ביוזע האמור בספר יחזקאל, כיצד?

א. בד – דבר העולה מן הקרקע בד בבד (=לבדו, קנה יחיד מכל גרעין. רש"י), והיינו בוץ – פשתן.

ב. האבנט לא יהא חגור במקום זיעה – למטה מן המתנים (מקום שנכפל ונופל שומן הבטן) או למעלה מאצילי הידים (שהזרוע מונחת על הצלעות, ומזייע), אלא כנגד אצילי ידיהם (=כנגד המרפק. רש"י).

דף יט

לב. הכהן המשרת במקדש באופנים דלהלן, האם אסור משום 'תור בגדים' או משום 'חציצה'?

א. כריכת גמי על המכה.

ב. כריכת צילצול קטן; בגד פחות משלש על שלש, או יותר.

ג. שיערה נמצאת סמוך לבשרו.

ד. רוח בין הבשר לבגד; כינה; עפר; אבק עפר; ידו המוכנסת לתוך חיקו.

ה. תפלין.

א. כריכת גמי על המכה מותרת [ואפילו בשבת, שאין שבות במקדש. ובלבד שאינו מהדקו כדי להוציא דם שאסור מדאוריתא], אך לא באופן שחוצץ בין ידיו לכלי שעובד בו (עפ"י רש"י והרמב"ם. ולהראב"ד מותר).

ב. כריכת צלצול קטן; רבי יהודה בנו של רבי חייא אוסר (משום תור בגדים (רש"י). ויש שפרשו משום חציצה). רבי יוחנן מתיר שלא במקום בגדים (ובלבד שאינו חוצץ בין ידיו לעבודה (ערש"י והרמב"ם).

ולהראב"ד מותר בכל אופן, כיון שהוא פחות משלש על שלש).

פרשו בגמרא [לדברי רבא]: דוקא צלצול שהוא חשוב על אף קטנותו, אבל בגד אחר פחות משלש על שלש אצבעות – אין בו יתור בגדים כל שלובשו שלא במקום בגדים כגון על האצבע ושלא במקום עבודה, שאם כן הריהו חוצץ (עפרש"י ורמב"ם).

יש בו שלש על שלש – יש בו משום יתור בגדים וחציצה. מלבד לדעת רבי יוחנן ללשנא קמא, אין יתור בגדים שלא במקום בגדים. ואין הלכה כן.

בחזו"א צידד שאפילו ארוך מאד, אם אין ברחבו שלש – מותר. 'וצריך עיון'.

ג. נימה תלושה – חוצצת. מדולדלת (-) מנותקת מן הבגד ועדיין תחובה בו. רש"י - ספק.

ד. נכנסה רוח בין בשרו לבגד – ספק. וכן נסתפקו בבית השחי כאשר הבגד רחב ואינו מהודק על בשרו. כינה מתה – חוצצת. חיה – ספק.

עפר – ודאי חוצץ. אבק עפר (שאינו מורגש לו. ערש"י) – ספק.

הכניס ידו לתוך חיקו – ספק.

כל הספקות, פסק הרמב"ם להחמיר בהם (ולענין בית השחי – ע' כס"מ ורש"י). ואולם אם עבר ועבד אינו מקריב קרבן אחר, שמא עבודתו היתה כשרה. ובחציצה ודאי – חילל עבודה, ונראה שדינו כעובד ללא בגדים שחייב מיתה ביד"ש (מנחת חינוך צט, טז).

ה. תפלין יש בהן משום חציצה, ולכן אין יכול לעבוד עם תפלין של יד. אבל תפלין של ראש אפשר להניח בין ציץ למצנפת. (ואין בתפלין משום 'יתור בגדים'. ואולם הכהנים בעבודתם פטורים מלהניח, שהעוסק במצוה פטור מן המצוה).

מפשטות לשון רש"י נראה לכאורה שלדעת הסובר לילה לאו זמן תפלין, יש בתפלין משום יתור בגדים, שהרי בלילה אין בהן מצוה ואי אפשר להחשיבן כגופו. והתוס' ועוד חולקים.

לג. א. מצות קידוש ידים ורגלים כיצד?

ב. מתי צריך לקדש? לכמה זמן מועיל הקידוש?

ג. מה הדין כאשר עבד ללא קידוש?

ד. האם כשר לקדש או לשרת על ידי סמיכה?

א. קידוש ידים ורגלים; עומד ומניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית, וידו השמאלית על"ג רגלו השמאלית, ומקדש. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: מניח שתי ידיו זו על"ג זו ועל גבי רגליו זו על"ג זו (וחברו סומכו שלא יפול) ומקדש.

א. הלכה כדעה ראשונה.

ב. קידוש בישיבה; כשם שבשאר עבודות שעשאן מיושב חילל עבודה, כך גם לענין קידוש –

מעכב (מנ"ח קו, יא). נראה כוונתו שאם עבד בקידוש זה – חילל עבודה.

ב. הכהן צריך לקדש ידיו ורגליו בגשתו לשרת בקדש, לאחר שלבש בגדי כהונה. ואפילו בעבודה שאינה מעכבת כפרה, וגם בעבודות הנעשות בלילה – צריך לקדש.

לדברי רבי נצרך לקדש אף בתחילת היום (בגשתם – גישה של שחרית גישה חדשה היא, שהרי יש כאן מערכה חדשה. רש"י), גם אם הוא עסוק בעבודה מקודם [שהלינה פוסלת לקידוש ידים ורגלים, ודין זה

מדברנן כדלקמן]. ורבי אלעזר ברבי שמעון חולק וסובר שכיון שקידש ידיו ורגליו מתחילת עבודה, אפילו מיכן ועד עשרה ימים אין צריך לקדש (בבאם). ואפילו עובר מעבודה לעבודה.

פסק הרמב"ם הלכה כרבי (ע' הל' ביאת מקדש ה). והסמ"ג (עשין קעה) פסק הלכה כראבר"ש, ותמהו אחרונים על דבריו.

ביאה ריקנית [למזבח] אינה צריכה קידוש.

יש מהראשונים שסוברים שבביאה ריקנית להיכל חייב מיתה מי שאינו רחוק ידיים ורגלים (עתוס' יומא ה: מריצב"א, ותוס' סנהדרין פב). ויש חולקים (כ"כ המפרשים בדעת הרמב"ם). ויש אומרים שאפילו אזהרה מהתורה אין בזה (עפ"י רמב"ן).

כהן גדול ביום הכיפורים מקדש עשר פעמים, בעת החלפת בגדיו, כמפורש במסכת יומא.

ג. העובד ללא קידוש ידיים ורגלים חילל עבודה (גזרה שוה חקת עולם ממחוסר בגדים), ודינו במיתה בידים שמים (ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימתו).

ד. לדברי תנא קמא, עמידה מן הצד, כלומר על ידי תמיכה, אינה 'עמידה'. ולר' יוסי בר' יהודה – עמידה. הלכה כתנא קמא.

דף כ

- לד. א. כהן שקדש ידיו ורגליו בלילה וממשיך לעבוד ביום – האם צריך לקדש שוב?
ב. מים שבכיוור (שאינו משוקע בבור) שעבר עליהם לילה – האם נפסלו ב'לינה'?
ג. כהן שיצא מן העזרה וחזר, או הוציא את ידיו והחזירן – האם טעון קידוש ידיים ורגלים? קידש מבחוץ, מהו?
ד. כהן שנשמא ונטהר וחזר לעבוד – האם צריך לקדש ידיים ורגלים?
ה. במה והיכן מקדשים ידיים ורגלים לעבודת הפרה?

א. כהן שקדש ידיו ורגליו בלילה; לדברי רבי, מקדש שוב בעלות השחר אפילו הוא ממשיך לעסוק באותה עבודה. ואמר אב"י שדין זה הוא מדברנן (גזירה שלא יזלו בלינה. רש"י). וכיון שכך, אם קדש לתרומת הדשן הנעשית לפנות בוקר – אין טעון לקדש שוב כשעלה השחר. ולרבא, לרבי צריך לקדש שוב אפילו בכגון זה.

בימים שתרמו את הדשן מחצות או באשמורה הראשונה, כתב המאירי שגם אז מועיל הקידוש למחרת. ואולם בקרן אורה ובשפת אמת ועוד אחרונים כתבו שאין מועיל אלא בתרומת הדשן הסמוכה לשחר (וע' בספר חזון דעה יומא כב).

לדברי רבי אלעזר ברבי שמעון מועיל הקידוש מיום אחד לחברו. ורבי יוחנן – לדברי רבא – ראה דבריו של ראבר"ש רק בתחילת עבודה, כלומר כשמקדש לצורך עבודת היום כתרומת הדשן. אבל קדש לעבודה של אתמול – אין מועיל ליום שלמחרת.

הלכה כרבי בסוף עבודה, שאם קידש לעבודת אתמול טעון קידוש בבוקר, אבל קידש לתרומת הדשן – אין צריך (וכדברי ר' יוחנן. רמב"ם ביא"מ ה,ה).